

דברי סיבום לפרק "ביצה"

עיקרו של פרק זה היה בירור דיני מוקצה, אלא שהרחיב את הדיון מעבר לבעיות המוקצה המצומצמות, ולמעשה הוא עוסק בבעיה כוללת יותר של דברים שמותר ושסור לטלטל אותם ביום טוב. כי מאחר שביום טוב מותר לעשות מלאכות שונות, ובכלל זה (כפי שסוכם במסקנת מחלוקת בית שמאי ובית הלל) במלאכת ההוצאה מרשות לרשות שאיננה אסורה כלל ביום טוב, ראו חכמים צורך להגביל את הדברים המותרים בטלטול ביום טוב, למרות שבעצם אין בהם איסור.

הפרק כולו הוא שורה של מחלוקות, בעיקר בין בית הלל ובית שמאי, שבהן בדרך כלל בית שמאי מחמירים בדיני מוקצה, בדיני טלטול, ובדיני הוצאה, ואילו בית הלל מקילים בכל הנושאים הללו. בדיני הוצאה – משום שאינם רואים איסור מלאכה מהותי בהוצאה ביום טוב, וביתר הדברים משום שאיסורם עלול למנוע משמחת יום טוב. עם זאת סוכם כי אף שמסקנת ההלכה במסכת שבת נטתה להקל בדיני מוקצה, יש להחמיר בהם ביום טוב כדי לשמור על קדושת החג. והכלל הוא שכל דבר שאפשר היה לטלטלו ולהכינו מבעוד יום, וכל דבר שאין בטלטולו בו ביום משום צורך ליום טוב, וכן דברים שעלולים להיראות בעיני אחרים כזולזול בקדושת החג או כמנהג משא ומתן בו – כולם נאסרו ביום טוב, אפילו לדעתם של המקילים. כמו כן נאסרו כמה דברים לא מחמת עצמם אלא כדי לזרז את הבריות להכין את צרכי החג מבעוד יום, וכדי שלא יימצא לאחר מעשה כי בשל קדושת החג אין אפשרות לענגו כראוי לו.